

TOMASZ BOJKOWSKI**Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu****ZANIECHANIE W DYSCYPLINIE FINANSÓW PUBLICZNYCH****1. Wprowadzenie**

Zarządzanie finansami w jednostkach samorządu terytorialnego wiąże się przede wszystkim z podejmowaniem określonych działań. Chodzi o aktywność analityczną, planistyczną, związaną z realizacją operacji pieniężnych oraz o kontrolę (zarządczą) i audyt (wewnętrzny) tych procesów. W zarządzaniu finansami mowa jest o analizie ryzyka, o podejmowaniu określonych decyzji, wykonaniu podjętych decyzji oraz – co jest szczególnie istotne w przypadku sektora finansów publicznych – o uwarunkowaniach prawnych gospodarki finansowej określonych jednostek tego sektora. Zdecydowanie mniejszą uwagę przywiązuje się do zaniedbań w finansach jednostek samorządu terytorialnego. Zauważalnie jest również marginalizowanie szczególnie reżimu odpowiedzialności za nieprawidłowości w gospodarce finansowej jednostek sektora finansów publicznych w ogólności, a jednostek samorządu terytorialnego w szczególności. Mowa o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych.

Dyscyplina finansów publicznych nie jest pojęciem zdefiniowanym. Można przyjąć, że chodzi tutaj o szczególne dobro, jakim jest ład finansów publicznych¹. Ład ten wynika przy tym ze szczegółowych regulacji dotyczących zasad i trybu gromadzenia oraz wydatkowania środków publicznych. M. Józwiak oraz L. Koczyńska przyjmują, że dyscyplina finansów publicznych to „katalog zasad prawidłowego gospodarowania środkami publicznymi”². O ile jednak nie sposób precyzyjnie wyjaśnić, czym w istocie jest dyscyplina finansów publicznych, o tyle samo jej naruszenie (a właściwe naruszenia) zostały określone w przepisach rangi ustawowej³.

Celem niniejszego opracowania jest zwrócenie uwagi na odpowiedzialność za naruszenie dyscypliny finansów publicznych pod kątem występowania w finansach jednostek szczególnego rodzaju nieprawidłowości, zaniedbania. Chodzi o zwrócenie uwagi na instytucję zaniechania albo inaczej i bardziej poprawnie – zaniechania działania, do którego sprawca był zobowiązany. Przyjęto bowiem, że naruszenie dyscypliny finansów publicznych uważa się za popełnione w czasie nie tylko w przypadku działania sprawcy, lecz rów-

---

¹ *Druk Sejmu RP IV Kadencji nr 1958 z dnia 1 września 2003 roku zawierający uzasadnienie do projektu ustawy o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych.*

² *Józwiak M., Koczyńska L., Dyscyplina finansów publicznych w świetle obowiązujących przepisów – pojęcia i zasady ogólne, „Finanse Komunalne” ekstra 1/2003, s. 6.*

³ *Por. ustawa z 17 grudnia 2004 r. o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych, Dz. U. z 2005 r. Nr 14, poz. 114 ze zm. (dalej: u.d.f.p.).*

nież w przypadku zaniechania tego działania⁴

2. Zaniechanie

Przyjmując, że zaniechanie i działanie są różnymi formami zachowań sprawczych doprowadzających do naruszenia dyscypliny finansów publicznych podkreślić należy złożoność aktu zaniechania. W jednym z komentarzy do u.d.f.p. podkreślono wręcz konieczność uwypuklenia ciągłości i trwałości takich zachowań w kontekście ustalenia czasu popełnienia naruszenia dyscypliny finansów publicznych⁵, z czym należy się zgodzić. Pojawia się w związku z tym pytanie, w jakim momencie, kiedy, z jaką chwilą sprawca narusza dyscyplinę finansów publicznych zachowując się biernie, zaniechując wykonania obowiązku.

W tym miejscu należy podkreślić podstawową kwestię. Zaniechanie nie jest zachowaniem sprawczym w ogólności. Musi być to zaniechanie w sferze obowiązku, który na sprawcy spoczywał. Chodzi przy tym o obowiązek prawny, wynikający z przepisów prawa. Aby w ogóle przeprowadzać analizę kwalifikacji prawnej zachowania sprawcy należy w pierwszej kolejności proczyzyjnie ustalić, czy na sprawcy (obwinionym) w ogóle spoczywał obowiązek określonego zachowania się, obowiązek działania, czynienia czegoś w sferze finansów publicznych.

W dalszej kolejności należy skupić się na określeniu czasu popełnienia naruszenia dyscypliny finansów publicznych z zaniechania. Skoro w u.d.f.p. przyjęto, że czasem popełnienia jest czas zaniechania, to przyjęć należy, że chodzi o pewien okres. Przy określeniu czasu popełnienia nie ma obowiązku wskazywania jednej, konkretnej daty naruszenia dyscypliny finansów publicznych. Czasem popełnienia naruszenia dyscypliny finansów publicznych nie musi być data dzienna. O zachowaniach sprawczych z zaniechania można mówić w określonych, ustalonych odcinkach czasowych. Nie jest więc tak, że o zaniechaniu działania skutującego naruszeniem dyscypliny finansów publicznych można mówić z chwilą, w której podmiot „nie może już wykonać nałożonego na niego obowiązku”⁶. Do zaniechania dochodzi znacznie wcześniej, jeszcze na etapie możliwości wykonania obowiązku.

W tym kontekście należy przyjąć, że zaniechanie może mieć „początek” oraz „koniec”. Zaniechanie może być wydłużone w czasie, rozciągnięte. Rozpoznanie zaniedbań w sferze wykonywania obowiązku będące przykładowo skutkiem kontroli wewnętrznej, które stało się podstawą do następczego wykonania obowiązku nie może prowadzić do wyłączenie odpowiedzialności za naruszenia dyscypliny finansów publicznych. Zaniedbania ujawnione w toku takich kontroli mogą również polegać na zaniechaniach, a zaniechania takie mogą stanowić naruszenie dyscypliny finansów publicznych.

3. Obowiązek działania

---

⁴ Art. 21 u.d.f.p..

⁵ Borowska K., Kościńska-Paszkowska A., *Odpowiedzialność za naruszenie dyscypliny finansów publicznych. Komentarz*, LexisNexis, Warszawa 2010, s. 151.

⁶ Lipiec-Warzecha L., *Ustawa o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych. Komentarz*, Wolters Kluwer, Warszawa 2008, s. 314.

W przypadku sfery finansowej działalności jednostek samorządu terytorialnego wskazanie osoby odpowiedzialnej za gospodarkę finansową jednostki nie jest trudne. Zgodnie bowiem z przyjętą regułą – za gospodarkę finansową jednostek sektora finansów publicznych, w tym jednostek samorządu terytorialnego, odpowiada kierownik jednostki⁷. Przykładowo w przypadku urzędu gminy kierownikiem jednostki będzie wójt, który z resztą jest odpowiedzialny za prawidłową gospodarkę finansową gminy⁸.

Osobnym problemem jest natomiast powierzanie obowiązków w zakresie gospodarki finansowej innym osobom. Możliwość powierzenia takich obowiązków wynika wprost z art. 53 ust. 2 zd. pierwsze u.f.p. Wydaje się nie ulegać wątpliwości, że skutecznie powierzenie obowiązków w tym trybie prowadzi do nałożenia powierzonego obowiązku na inną osobę (pracownika jednostki) niż kierownik jednostki. Od momentu skutecznego powierzenia obowiązków wszelkie zaniechania osoby, której obowiązki powierzono mogą być rozpatrywane jako zaniechanie działania, do których te osoby były obowiązane.

W tym miejscu zwrócić należy uwagę na podstawowy problem sprowadzający się do pytania, czy skuteczne powierzenie obowiązków z zakresu gospodarki finansowej jednostki zwalnia kierownika jednostki z odpowiedzialności za zaniechania w należyтым wykonaniu takich obowiązków. Odpowiedź na tak postawione pytanie może być oparta na dwóch przeciwstawnych stanowiskach. Z jednej bowiem strony kierownik jednostki z osoby odpowiedzialnej staje się osobą nadzorującą osobę odpowiedzialną, czyli pracownika, któremu powierzono określone obowiązki. W takim przypadku należałoby przyjąć, że kierownik jednostki za obowiązki powierzone pracownikowi nie odpowiada. Z drugiej strony u.f.p. przy powierzeniu obowiązków pracownikowi nie wyłącza zasady odpowiedzialności kierownika jednostki za gospodarkę finansową. Innymi słowy, kierownik jednostki ciągle jest kompetentny (władny) do ingerowania w wykonanie obowiązków powierzonych pracownikowi. W tym stanie rzeczy kierownik jednostki ciągle jest za obowiązki powierzone odpowiedzialny, a w takim przypadku nie można wyłączyć odpowiedzialności za zaniechania.

Opisany wyżej problem był podejmowany przez orzecznictwo sądowo-administracyjne i orzecznictwo komisji orzekających. Przykładowo w jednym z wyroków NSA w Warszawie przyjął, że „osobą odpowiedzialną za prowadzenie gospodarki finansowej jest kierownik jednostki, który podejmuje decyzje o charakterze finansowym jednoosobowo lub wspólnie z głównym księgowym. Powierzenie pracownikom wykonywania tych czynności nie wyklucza odpowiedzialności kierownika”⁹. Z kolei w jednym z orzeczeń GKO przyjęła, że „ponoszenie odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych przez kierownika jednostki w przypadku zaniechania obowiązków w zakresie nadzoru było możliwe pod rządami ustawy z 1998 r. (...). Uregulowania ustawy z 2004 r. o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych takiej odpowiedzial-

---

⁷ Art. 53 ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 roku o finansach publicznych, Dz. U. Nr 157, poz. 1274 ze zm. (dalej: u.f.p.).

⁸ Art. 30 ust. 3 i art. 60 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym, tekst jedn. Dz. U. z 2001 roku, Nr 142, poz. 1591 ze zm.

⁹ Wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego (do 2003.12.31) w Warszawie z dnia 6 sierpnia 2003 roku, sygn. III SA 3148/00.

ności kierownika jednostki już nie przewidują. Może on co najwyżej ponosić odpowiedzialność pośrednią wskutek zaniedbań lub niewypełniania obowiązków w zakresie kontroli finansowej, ale wyłącznie w odniesieniu do czynów szczegółowo wymienionych w tej ustawie. Ta odpowiedzialność nie rozciąga się na czyn wynikający z art. 18 pkt 2 ustawy z 2004 r. o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych¹⁰.

Wydaje się, że analiza przepisów prawa finansowego, w tym u.f.p., a w szczególności przepisów u.f.p. w zakresie skutków powierzenia obowiązków dla zakresu odpowiedzialności kierownika jednostki przemawiają za stanowiskiem wyrażonym w wyroku NSA w Warszawie z dnia 6 sierpnia 2003 roku. Gdyby ustawodawca chciał wyłączyć obowiązek kierownika w przypadku jego skutecznego powierzenia innemu pracownikowi posłużyłby się wprost odpowiednią regulacją. Wyłączenia nie można domniemywać.

Nie można zgodzić się również z tezą, że skoro ustawodawca uregulował odpowiedzialność pośrednią (subsydiarną) kierownika jednostki poprzez określenie naruszeń dyscypliny finansów publicznych odwołując się do zaniedbania lub niewypełnienia obowiązków z zakresu kontroli zarządczej, to tym samym wyłączył odpowiedzialność za naruszenie dyscypliny finansów publicznych, które było bezpośrednim skutkiem zaniedbań w zakresie kontroli zarządczej. Innymi słowy, nie można z faktu wprowadzenia odpowiedzialności pośredniej wyprowadzać wniosku o braku odpowiedzialności kierownika jednostki za niewykonanie obowiązków powierzonych pracownikowi jednostki.

Sama możliwość równoległego występowania naruszenia dyscypliny finansów publicznych sprowadzającego się przykładowo do zaniechania ustalenia należności Skarbu Państwa z naruszeniem polegającym na stwierdzeniu, że owo zaniechanie jest skutkiem zaniedbań w zakresie kontroli zarządczej, nie wyłącza odpowiedzialności za zaniechanie ustalenia tej należności.

4. Sprawstwo zaniechania

Zaniedbania w finansach jednostki samorządu terytorialnego wypełniające znamiona naruszeń dyscypliny finansów publicznych nie stanowią jeszcze podstawy do przyjęcia odpowiedzialności za to naruszenie przez konkretną osobę. Sprawcą może być wyłącznie podmiot, któremu można postawić zarzut naruszenia dyscypliny finansów publicznych. Zgodnie z art. 4 u.d.f.p. odpowiedzialność za naruszenie dyscypliny finansów publicznych może ponieść między innymi kierownik jednostki oraz pracownik jednostki, któremu powierzono określone obowiązki w zakresie gospodarki finansowej¹¹. Innymi słowy, zarówno kierownik jednostki, jak i pracownik jednostki, któremu powierzono obowiązki w zakresie gospodarowania finansami mogą być postawione zarzuty naruszenia dyscypliny finansów publicznych.

Z założenia przy sprawstwie mowa jest o zachowaniu wypełniającym przesłanki (znamię) naruszenia. Może zdarzyć się więc tak, że zaniechania dopuści się zarówno kierownik jednostki, jak i pracownik, któremu obowiązki powierzono. W tym miejscu postawić należy pytanie, czy istnieje możliwość równoległego zaniechania tych samych obowiązków (np. niewykonanie zobowiązania jednostki, którego skutkiem jest zapłata odse-

¹⁰ *Orzeczenie Głównej Komisji Orzekającej z dnia 8 czerwca 2009 r., znak BDF1/4900/30/28-29/RN-4-5/09/13.*

¹¹ *Art. 4 pkt 2 i 3 u.d.f.p.*

tek¹²). Jeżeli bowiem kierownik jednostki powierzył pracownikowi określone obowiązki, to z doświadczeń praktycznych wynika, że kierownik jednostki wykonaniem lub wykonywaniem takich obowiązków nie zajmuje się bezpośrednio. Innymi słowy, pojawia się wątpliwość, czy można zaniechać „podwójnie” albo inaczej – czy można równolegle zaniechać wykonania obowiązku zaniechanego przykładowo przez pracownika obowiązane do ich wykonania.

Biorąc poczynione w punkcie 3 niniejszego opracowania spostrzeżenia, na postawione pytanie należy udzielić odpowiedzi twierdzącej, ale nie bez zastrzeżeń. Zaniechanie wykonania zobowiązania jednostki, czyli przykładowo brak przelewu środków na rachunek beneficjenta, obciąża wewnątrzorganizacyjnie przede wszystkim pracownika, któremu obowiązki w tym zakresie powierzono. Z reguły taką osobą będzie główny księgowy jednostki, a czynności takiego głównego księgowego są najczęściej jedynie wybiórczo weryfikowane w ramach kontroli wewnętrznej. Można więc przyjąć, że zaniechania dopuszcza się główny księgowy, a kierownik jednostki nie reaguje na zaniechania głównego księgowego. Innymi słowy, pojawia się wątpliwość, czy rozpoznać należy w zachowaniach głównego księgowego i kierownika jednostki jeden czyn zaniechania, czy dwa odrębne, choć ściśle ze sobą powiązane zaniechania.

W tym miejscu należy wyraźnie podkreślić, że niedoskonałość u.d.f.p. wynika z wybiórczego „przenoszenia” regulacji karnych do reżimu odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych. Brakuje bowiem instytucji tzw. współsprawstwa, które nie wymaga przecież wypełnienia znamion przez wszystkich współsprawców czynu. Wymaga jedynie porozumienia między współsprawstwami.

Powyższe dylematy stanowią zapewne uzasadnienie dla opisanego wyżej stanowiska o jedynie pośrednim charakterze odpowiedzialności kierownika jednostki. W analizowanym przypadku przyjąłoby bowiem, że kierownik jednostki odpowiada jedynie za niewykonanie zobowiązania jednostki, którego termin płatności upłynął, ale wskutek jego zaniechań w obszarze kontroli zarządczej¹³. Jakkolwiek podtrzymać należy stanowisko negujące taki tok rozumowania, to nie ulega wątpliwości, że przyczyną różnej interpretacji u.d.f.p. jest lakoniczność przepisów dotyczących form popełnienia naruszeń. Ustawodawca zdecydował się bowiem jedynie na wprowadzenie do opisywanego reżimu odpowiedzialności konstrukcji sprawstwa polecającego. Sprowadza się ona do przypisania odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych osobie, która wydała polecenie wykonania czynu naruszającego dyscyplinę finansów publicznych. Przykładem takiego działania może być polecenie wstrzymania dochodzenia należności jednostki na drodze egzekucyjnej¹⁴. W podanym jednak przykładzie można próbować bronić poglądu, że wydanie takiego polecenia przez osobę, na której ciąży obowiązek działania jest w rzeczywistości sprawstwem pojedynczym (jednosprawstwem), a nie sprawstwem polecającym.

5. Przedawnienie karalności

---

¹² Art. 16 ust. 1 u.d.f.p.

¹³ Art. 16 ust. 1 u.d.f.p.

¹⁴ Art. 19 ust. 3 u.d.f.p.

Zaniedbania w finansach jednostek będące zarazem zaniechaniami skutującymi rozpoznaniem naruszenia dyscypliny finansów publicznych ulegają przedawnieniu. Karalność naruszenia dyscypliny finansów publicznych ustaje, jeżeli od czasu jego popełnienia upłynęły 3 lata¹⁵. Łatwo zauważyć, że przedawnienie karalności wiąże się z koniecznością określenia czasu popełnienia naruszenia dyscypliny finansów publicznych. Wydaje się, że to właśnie konieczność określenia daty, od której biegnie przedawnienie jest główną przyczyną wskazywania czasu popełnienia naruszenia dyscypliny finansów publicznych poprzez datę dzienną. Praktykę taką należy raz jeszcze zanegować. Rację ma A. Wąsek stwierdzając, że moment początkowy sytuacji, w której zobowiązany nie może już wykonać nałożonego na niego obowiązku „jest w istocie momentem końcowym zaniechania (zakończenie czynu zabronionego)”¹⁶.

Problematyczne jest jednak już sam sposób „liczenia” przedawniania karalności. Nie uwzględnia on bowiem specyfiki zaniechania skutkowego. Jeżeli bowiem naruszeniem dyscypliny finansów publicznych jest niewykonanie zobowiązania jednostki, czego skutkiem jest zapłata odsetek, to samo zaniechanie popełniane jest do dnia, w którym nie można zobowiązania wykonać, a skutek – zapłata odsetek – może nastąpić już po okresie przedawniania. Jest to ewidentne niedopatrzenie ustawodawcy.

4. Zakończenie

Poruszona problematyka zaniechania w dyscyplinie finansów publicznych stanowi bez wątpienia element mało eksponowany w zarządzaniu finansami jednostek samorządu terytorialnego. Wydaje się jednak, że specyficzny dla sektora finansów publicznych reżim odpowiedzialności powinien być również brany pod uwagę przy analizowaniu gospodarek finansowych w tych jednostkach. Wiąże się z nim bowiem ustalenie zakresu obowiązków i odpowiedzialności w ramach gospodarek finansowych poszczególnych jednostek.

Przedstawienie zarysu problematyki reżimu odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych zmusza do poczynienia kilku uwag krytycznych. Przede wszystkim niejasny jest charakter tzw. pośredniej odpowiedzialności kierownika jednostki. Wątpliwości budzi możliwość równoległego ponoszenia odpowiedzialności na niewykonanie lub nieprawidłowe wykonanie powierzonego pracownikowi obowiązku. Wprowadzić należy albo stanowcze postanowienie, że kierownik z chwilą skutecznego przeniesienia obowiązków na inny podmiot nie ponosi odpowiedzialności za wykonanie tego obowiązku, albo postanowienie przeciwne, eksponujące możliwość równoległej odpowiedzialności.

Wydaje się również celowe wprowadzenie do dyscypliny finansów publicznych współsprawstwa. Zabieg taki pozwoliły skorzystać z dorobku doktryny i praktyki prawa karnego w zakresie współodpowiedzialności za czyn. Tworzenie konglomeratów wieloczynowych nie jest zabiegiem najszcześniejszym.

Za duże niedopatrzenie ustawodawcy uznać należy również uregulowanie dotyczące przedstawienia zaniechania skutkowego. Przyjęte rozwiązanie uzasadnia odkładanie w czasie naprawienia zaniedbania w postaci uiszczenia odsetek za niewykonane zobowiązanie jednostki.

---

¹⁵ Art. 38 ust. 1 zd. pierwsze u.d.f.p.

¹⁶ Wąsek A. w: Górnik O., S. Hoc i inni, *Kodeks karny. Komentarz I*, ARCHE, Gdańsk 2005, s. 92.

5. Literatura

1. Borowska K., Kościńska-Paszkowska A., *Odpowiedzialność za naruszenie dyscypliny finansów publicznych. Komentarz*, LexisNexis, Warszawa 2010.
2. Józwiak M., Kopczyńska L., *Dyscyplina finansów publicznych w świetle obowiązujących przepisów – pojęcia i zasady ogólne*, „Finanse Komunalne” ekstra 1/2003.
3. Lipiec-Warzecha L., *Ustawa o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych. Komentarz*, Wolters Kluwer, Warszawa 2008.
4. Górnik O., S. Hoc i inni, *Kodeks karny. Komentarz I*, ARCHE, Gdańsk 2005.
5. Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 roku o finansach publicznych, Dz. U. Nr 157, poz. 1274 ze zm.
6. Ustawa z 17 grudnia 2004 r. o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych, Dz. U. z 2005 r. Nr 14, poz. 114 ze zm.
7. Ustawa z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym, tekst jedn. Dz. U. z 2001 roku, Nr 142, poz. 1591 ze zm.
8. Wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego (do 2003.12.31) w Warszawie z dnia 6 sierpnia 2003 roku, sygn. III SA 3148/00.
9. Orzeczenie Głównej Komisji Orzekającej z dnia 8 czerwca 2009 r., znak BDF1/4900/30/28-29/RN-4-5/09/13.
10. Druk Sejmu RP IV Kadencji nr 1958 z dnia 1 września 2003 roku zawierający uzasadnienie do projektu ustawy o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych.

Streszczenie

Niniejsze opracowanie obejmuje zarys problematyki dotyczącej pojęcia zaniechania w ramach reżimu odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych. W pierwszej kolejności podkreślić należy, że opracowanie dotyczy zaniechań w finansach jednostek samorządu terytorialnego, za które osoby obowiązane mogą ponieść karę. W dalszej kolejności wskazuje się na cechy zaniechania. Chodzi o trudność w ustaleniu czasu popełnienia oraz konieczność wskazania obowiązku prawnego, który nie jest wykonywany.

Zaniechanie wiąże się również koniecznością ustalenia sprawstwa. W dyscyplinie finansów publicznych nie przewiduje się współsprawstwa. Rodzi się więc problem sprawstwa równoległego. Ustawodawca nie zdecydował się uregulować szczegółowo form sprawstwa w dyscyplinie finansów publicznych. Zasadniczo wprowadzono jedynie sprawstwo polecające.

Końcowa część opracowania dotyczy przedstawienia karalności naruszenia dyscypliny finansów publicznych. Zwrócono uwagę na problem braku regulacji dotyczącej zaniechań skutkowych. Wyrażono również stanowisko o zbieżności dat końcowej zaniechania z początkową, jeżeli chodzi o bieg terminu przedawniania.

Słowa kluczowe: finanse publiczne, dyscyplina finansów publicznych.

THE ABANDONMENT IN DISCIPLINE OF PUBLIC FINANCE

Summary

The article is related to the essence of the liability for departure from discipline of public finance in Polish public finance system. The author focuses on one form of that departure – the abandonment. There is several problems that make usage of appropriate regulations hard to apply. First of all there is necessary to explain what the abandonment mean. Then the author analyses duties in public financial sector and a range of persons could be obliged to perform financial duties in the unit. The final part of the article includes a presentation of legal doubt related to non-claim.

Keywords: public finance, discipline of public finance.

Translated by Tomasz Bojkowski

TOMASZ BOJKOWSKI
Katedra Finansów Publicznych
Wydział Ekonomii
Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu
Al. Niepodległości 10, 61-875 Poznań
e-mail: t.bojkowski@ue.poznan.pl